

Україна

Precedent UA-2015

«PRECEDENT UA - 2015»

Київ
КВІЦ
2015

УДК 343.41
ББК 66.061.461
Б94

Авторський колектив:

Аркадій Бущенко - адвокат, виконавчий директор Української Гельсінської спілки з прав людини

Олена Сапожнікова - адвокат, юрист-аналітик Центру стратегічних справ Української Гельсінської спілки з прав людини, редактор та аналітик сайту precedent.in.ua

Олег Шинкаренко - журналіст Української Гельсінської спілки з прав людини

Ця публікація стала можливою завдяки допомозі Тетяни Журби, Наталії Піддубної, Віктора Тарасова, а також волонтерів Марини Авраменко, Миколи Бруска, Марії Красенко, Еліни Яковлевої.

Публікація була підготовлена за підтримки Уряду Швеції через Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA) та Фондації «Інститут відкритого суспільства» у співпраці з Ініціативою прав людини Фондації «Відкритого Суспільства».

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди Уряду Швеції та Фондації «Інститут Відкритого Суспільства».

The publication was supported by the Swedish Government and the «Open Society Institute» Foundation in cooperation with the Human Rights Initiative of the «Open Society» Foundations

The views and interpretations presented in this publication do not necessarily reflect the views of the Swedish Government and the «Open Society Institute» Foundation.

Бущенко А.

Б94   **«Precedent UA - 2015»** / Аркадій Бущенко, Олена Сапожнікова, Олег Шинкаренко.— К. : КВІЦ, 2015. — 412 с.: іл.
ISBN 978-617-697-034-7

У ній збірці представлені результати дослідження «Precedent UA - 2015», проведеного Українською Гельсінською спілкою з прав людини щодо застосування українськими судами рішень Європейського суду з прав людини на основі даних Єдиного державного реєстру судових рішень України в 2015 році. Дослідження розраховане на суддів, адвокатів, прокурорів, юристів, правозахисників, аспірантів та студентів юридичних факультетів, науковців, дослідників, широку громадськість.

УДК 343.41
ББК 66.061.461

ISBN 978-617-697-034-7

© Українська Гельсінська спілка з прав людини 2015

ЗМІСТ

Передмова	5
Судова система не може існувати без прецеденту	7
Методологія дослідження «Precedent UA - 2015»	10
Лідери рейтингу «Precedent UA - 2015»	22
Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ	23
Суддя Валентина Щепоткіна: «Більше половини звернень громадян до ЄСПЛ пов’язані із неефективним виконанням судових рішень».....	23
Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ	28
Шаргородський районний суд Вінницької області	32
Суддя Тетяна Соколовська: «В Україні проблемним є кримінально-процесуальне законодавство»	32
Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ.....	33
Апеляційний суд м. Києва	36
Суддя Тетяна Фрич: «Термін доходження рішень ЄСПЛ до українських суддів є занадто довгим».....	37
Суддя Ольга Юрдига «Не всі потрібні норми є в українській Конституції».....	38
Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ	40
Кам'янець-Подільський міськрайонний суд Хмельницької області	43
Суддя Іван Драч: «Не можна заради єдиного викриття злочину спонукати особу до його вчинення».....	43
Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ	46
Дніпровський районний суд м. Києва	48
Заступник голови суду, суддя Оксана Бірса: «Найболючіше питання — це застосування запобіжного заходу».....	48
Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ	50
Апеляційний суд Полтавської області	51
Суддя Володимир Костенко: «Не можна просто так констатувати наявність того чи іншого рішення ЄСПЛ»	51

Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ	53
Солом'янський районний суд м. Києва	54
Суддя Марія Зелінська: «Застосовуючи прецеденти ЄСПЛ, українські судді можуть себе підстрахувати».....	54
Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ	57
Донецький окружний адміністративний суд	58
Суддя Тетяна Кравченко: «Для нашого регіону дуже актуальним є вирішення суперечок щодо соціальних виплат»	
Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ	61
Апеляційний суд Хмельницької області	63
Суддя Сергій Бережний: «Україна зобов'язана утримуватися від свавільних дій».....	63
Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ	65
Вознесенський міськрайонний суд Миколаївської області	67
Суддя Наталія Зубар: «Наші суди мають активніше застосовувати практику Європейського суду щодо боротьби із дискримінацією»	67
Справи суду з використанням рішень ЄСПЛ	71
Погляд на практику застосування рішень Європейського суду з прав людини	73
Омбудсман Валерія Лутковська: «Однієї державної волі замало».....	73
Суддя Конституційного суду України Станіслав Шевчук: «Треба припинити лякати суддів люстрацією».....	76
Голова Вищого адміністративного суду України Олександр Нечитайло: «Посилання на рішення ЄСПЛ посилюють довіру до судової системи в Україні».....	79
Суддя Вищого адміністративного суду України Ігор Олендер: «Доступ до всіх рішень ЄСПЛ — це одна з наших проблем».....	83
Голова Апеляційного суду Волинської області Петро Філюк: «Дуже важко ламати застарілу правосвідомість».....	87
Суддя Апеляційного суду Миколаївської області Олександр Ржепецький: «ЄСПЛ постійно націлює нас на те, що законодавство України повинно бути чітким та передбачуваним».....	90
Огляди досліджуваних рішень Європейського суду з прав людини	100
Неефективне розслідування смерті особи	
Муравська проти України, № 249/03,13 листопада 2008 року.....	100

Кацта інші проти України, № 29971/04, 18 грудня 2008 року.....	101
Заборона катувань	
Алексахін проти України, № 31939/06, 19 липня 2012 року.....	106
Белоусов проти України, № 4494/07, 07 листопада 2013 року	108
Карабет та інші проти України, № 38906/07, 52025/07, 17 січня 2013 року	110
Нечипорук і Йонкало проти України, № 42310/04, 21 квітня 2011 року	112
Савін проти України, № 34725/08, 16 лютого 2012 року.....	139
Тесленко проти України, № 55528/08, 20 грудня 2011 року.....	142
Погане поведження та його розслідування	
Кабулов проти України, № 41015/04, 19 листопада 2009 року.....	145
Солдатенко проти України, № 2440/07, 23 жовтня 2008 року.....	145
Байсаков та інші проти України, № 54131/08, 18 лютого 2010	145
Федоров і Федорова проти України, № 39229/03, 26 липня 2011 року.....	145
Коваль та інші проти України, № 22429/05, 15 листопада 2012 року.....	145
Кучерук проти України, № 15825/06, 06 вересня 2007 року.....	145
Аднаралов проти України, № 10493/12, 27 листопада 2014 року.....	145
Афанасьєв проти України, № 38722/02, 05 квітня 2005 року.....	147
Бочаров проти України, № 21037/05, 17 березня 2011 року.....	150
Гриненко проти України, № 33627/06, 15 лютого 2012 року	154
Давидов та інші проти України», № 17674/02, 39081/02, 01 липня 2010 року	161
Олексій Михайлович Захаркін проти України, № 1727/04, 24 червня 2010 року	163
Лотарев проти України, № 29447/04, 08 квітня 2010 року.....	166
Осаковський проти України, № 13406/06, 17 липня 2014 року	168
Охріменко проти України, № 53896/07, 15 жовтня 2009 року	171
Самардак проти України, № 43109/05, 04 листопада 2010 року.....	172
Олександр Смірнов проти України, 38683/06, 15 липня 2010 року.....	174
Яценко проти України, № 75345/01, 16 лютого 2012 року	175
Загроза поганого поведження у разі видачі (екстрадиції)	
Коктиш проти України, № 43707/07, 10 грудня 2009 року.....	178
Байсаков та інші проти України, № 54131/08, 18 лютого 2010 року.....	181
Кабулов проти України, № 41015/04, 19 листопада 2009 року	183
Солдатенко проти України, № 2440/07, 23 жовтня 2008 року.....	185

Право на належну медичну допомогу

Яковенко проти України, № 15825/06, 25 жовтня 2007 року.....	190
Петухов проти України, № 43374/02, 21 жовтня 2010 року.....	190
Логвиненко проти України, № 13448/07, 14 жовтня 2010 року.....	193

Неналежні умови утримання

Коктиш проти України, № 43707/07, 10 грудня 2009 року.....	197
Ігліні проти України, № 39908/05, 17 лютого 2012 року.....	197
Олександр Володимирович Смірнов проти України, № 69250/11, 13 березня 2014 року.....	197
Титаренко проти України, № 31720/02, 20 грудня 2012 року.....	197
Яковенко проти України, № 15825/06, 25 жовтня 2007 року.....	197

Погані умови перевезення

Коктиш проти України, № 43707/07, 10 грудня 2009 року.....	202
--	-----

Тримання під вартою з метою екстрадиції

Коктиш проти України, № 43707/07, 10 грудня 2009 року.....	202
Кабулов проти України, № 41015/04, 19 листопада 2009	202
Солдатенко проти України, № 2440/07, 23 жовтня 2008 року.....	
Дубовик проти України, № 33210/07; 41866/08, 15 жовтня 2009 року.....	202
Камишев проти України, № 3990/06, 20 травня 2010 року.....	205
Крейдич проти України, № 48495/07, 10 грудня 2009.....	205
Новік проти України, № 48068/06, 18 грудня 2008 року.....	206
Пузан проти України, № 51243/08, 18 лютого 2010 року.....	208
Світлорусов проти України, № 2929/05, 12 березня 2009 року.....	210

Незаконне тримання під вартою

Кабулов проти України, № 41015/04, 19 листопада 2009 року.....	213
Анатолій Руденко проти України, № 50264/08, 17 квітня 2014 року.....	213
Гриненко проти України, № 33627/06, 15 лютого 2012 року	213
Белоусов проти України, № 4494/07, 07 листопада 2013 року.....	213
Нечипорук і Йонкало проти України, № 42310/04, 21 квітня 2011 року.....	213
Кац та інші проти України, № 29971/04, 18 грудня 2008 року.....	213
Коваль та інші проти України, № 22429/05, 15 листопада 2012 року.....	213
Квашко проти України, № 40939/05, 26 вересня 2013 року.....	213
Доронін проти України, № 16505/02, 19 лютого 2009 року	213
Ічин та інші проти України, № 28189/04, 28192/04, 21 грудня 2010 року	213

Український прецедент: страх перед дзеркалом

Корнейкова проти України, № 39884/05, 19 січня 2012 року.....	215
Лопатін і Медведський проти України, № 278/03; 6222/03, 20 травня 2010 року	218

Негайне доставлення до суду

Олексій Михайлович Захаркін проти України, № 1727/04, 24 червня 2010 року	221
Белоусов проти України, № 4494/07, 07 листопада 2013 року.....	221
Нечипорук і Йонкало проти України, № 42310/04, 21 квітня 2011 року.....	221
Титаренко проти України, № 31720/02, 20 грудня 2012 року.....	221
Квашко проти України, № 40939/05, 26 вересня 2013 року.....	221
Корнев і Карпенко проти України, № 17444/04, 21 жовтня 2010 року.....	221

Безпідставне тримання під вартою

Кабулов проти України, № 41015/04, 19 листопада 2009 року.....	246
Петухов проти України, № 43374/02, 21 жовтня 2010 року.....	246
Доронін проти України, № 16505/02, 19 лютого 2009 року	246
Шалімов проти України, № 20808/02, 04 березня 2010 року.....	246
Корнейкова проти України, № 39884/05, 19 січня 2012 року.....	246
Сергій Волосюк проти України, № 1291/03, 12 березня 2009 року.....	246
Роман Мірошніченко проти України, № 34211/04, 19 лютого 2009 року	246
Коваль та інші проти України, № 22429/05, 15 листопада 2012 року.....	248
Москаленко проти України, № 37466/04, 20 травня 2010 року.....	251
Анатолій Руденко проти України, № 50264/08, 17 квітня 2014 року	253

**Використання адміністративного арешту
в кримінальному провадженні**

Балицький проти України, №12793/03, 03 листопада 2011 року.....	257
Олексій Михайлович Захаркін проти України, № 1727/04, 24 червня 2010 року	257
Савін проти України, № 34725/08, 16 лютого 2012 року.....	257
Квашко проти України, № 40939/05, 26 вересня 2013 року.....	257
Доронін проти України, № 16505/02, 19 лютого 2009 року.....	259

Утримання на примусовому лікуванні

Кучерук проти України, № 15825/06, 06 вересня 2007 року.....	263
--	-----

Перегляд законності тримання під вартою

Кучерук проти України, № 15825/06, 06 вересня 2007 року.....	267
Кабулов проти України, № 41015/04, 19 листопада 2009 року	267
Анатолій Руденко проти України, № 50264/08, 17 квітня 2014 року.....	267

Корнейкова проти України, № 39884/05, 19 січня 2012 року.....	267
Сергій Волосюк проти України, № 1291/03, 12 березня 2009 року.....	267
Квашко проти України, № 40939/05, 26 вересня 2013 року.....	267
Солдатенко проти України, № 2440/07, 23 жовтня 2008 року.....	267
Світлорусов проти України, № 2929/05, 12 березня 2009 року.....	267
Камишев проти України, № 3990/06, 20 травня 2010 року.....	267
Крейдич проти України, № 48495/07, 10 грудня 2009 року.....	267
Немотивовано тривале тримання під вартою	
Осаковський проти України, № 13406/06, 17 липня 2014 року.....	268
Дубовик проти України, № 33210/07; 41866/08, 15 жовтня 2009 року.....	268
Петухов проти України, № 43374/02, 21 жовтня 2010 року.....	268
Боротюк проти України, № 33579/04, 16 грудня 2010 року.....	268
Нечипорук і Йонкало проти України, № 42310/04, 21 квітня 2011 року.....	268
Сергій Волосюк проти України, № 1291/03, 12 березня 2009 року.....	268
Доронін проти України, № 16505/02, 19 лютого 2009 року.....	268
Компенсація за незаконне затримання та тримання під вартою	
Дубовик проти України, № 33210/07; 41866/08, 15 жовтня 2009 року	269
Нечипорук і Йонкало проти України, № 42310/04, 21 квітня 2011 року.....	269
Корнейкова проти України, № 39884/05, 19 січня 2012 року.....	269
Квашко проти України, № 40939/05, 26 вересня 2013 року року	269
Кабулов проти України, № 41015/04, 19 листопада 2009 року.....	269
Світлорусов проти України, № 2929/05, 12 березня 2009 року.....	269
Крейдич проти України, № 48495/07, 10 грудня 2009 року.....	269
Право на доступ до суду	
Шаповалов проти України, № 45835/05, 31 липня 2012 року.....	272
«Розумний строк» судового розгляду	
Лопатін і Медведський проти України, № 278/03; 6222/03, 20 травня 2010 року	275
Осаковський проти України, № 13406/06, 17 липня 2014 року	275
Шалімов проти України, № 20808/02, 04 березня 2010 року.....	275
Сергій Волосюк проти України, № 1291/03, 12 березня 2009 року.....	275
Поліщук проти України, № 21231/04, 15 жовтня 2009 року	275
Костичев проти України, № 27820/04, 08 квітня 2010 року.....	275
Право на захист	
Гриненко проти України, № 33627/06, 15 лютого 2012 року	279

Нечипорук і Йонкало проти України, № 42310/04, 21 квітня 2011 року.....	279
Шабельник проти України, № 16404/03, 19 лютого 2009 року.....	279
Веренцов проти України, № 20372/11, 11 квітня 2013 року.....	279
Титаренко проти України, № 31720/02, 20 грудня 2012 року.....	279
Корнев і Карпенко проти України, № 17444/04, 21 жовтня 2010 року.....	279
Леонід Лазаренко проти України, № 22313/04, 28 жовтня 2010 року	279
Луценко проти України, № 30663/04, 18 грудня 2008 року.....	282
Балицький проти України, №12793/03, 03 листопада 2011 року.....	294
Боротюк проти України, № 33579/04, 16 грудня 2010 року.....	297
Іглін проти України, № 39908/05, 17 лютого 2012 року.....	308
Максименко проти України, № 39488/07, 20 грудня 2011 року.....	311
Олександр Володимирович Смірнов проти України, № 69250/11, 13 березня 2014 року	315
Право не свідчити проти себе	
Юрій Волков проти України, № 45872/06, 19 грудня 2013 року.....	318
Нечипорук і Йонкало проти України, № 42310/04, 21 квітня 2011 року.....	318
Шабельник проти України, № 16404/03, 19 лютого 2009 року.....	318
Немотивоване відхилення або не взяття до уваги судом аргументів сторін	
Федоров і Федорова проти України, № 39229/03, 26 липня 2011 року.....	345
Веренцов проти України, № 20372/11, 11 квітня 2013 року.....	345
Відсутність належної можливості оскаржити судові рішення...	
Корнев і Карпенко проти України, № 17444/04, 21 жовтня 2010 року...	345
Покарання виключно на підставі закону	
Веренцов проти України, № 20372/11, 11 квітня 2013 року.....	345
Право на приватне та сімейне життя	
Федоров і Федорова проти України, № 39229/03, 26 липня 2011 року	346
Юрій Волков проти України, № 45872/06, 19 грудня 2013 року.....	351
Глінов проти України, № 13693/05, 19 листопада 2009 року.....	354
Титаренко проти України, № 31720/02, 20 грудня 2012 року	355
Право на повагу до житла	
Белоусов проти України, № 4494/07, 07 листопада 2013 року	360
Коваль та інші проти України, № 22429/05, 15 листопада 2012 року.....	360
Право на листування в місцях позбавлення волі	
Давидов та інші проти України», № 17674/02, 39081/02, 01 липня 2010 року.....	360

Сергій Волосюк проти України, № 1291/03, 12 березня 2009 року	360
Право на побачення з рідними в місцях несвободи	
Шалімов проти України, № 20808/02, 04 березня 2010 року.....	363
Свобода зібрань та об'єднань	
Веренцов проти України, № 20372/11, 11 квітня 2013 року.....	371
Шмушкович проти України, № 3276/10, 14 листопада 2013 року	385
Веніамін Тимошенко та інші проти України, № 48408/12, 02 жовтня 2014 року	389
Право на ефективний засіб юридичного захисту	
Афанасьєв проти України, № 38722/02, 05 квітня 2005 року.....	391
Давидов та інші проти України», № 17674/02, 39081/02, 01 липня 2010 року.....	391
Кабулов проти України, № 41015/04, 19 листопада 2009 року.....	391
Байсаков та інші проти України, № 54131/08, 18 лютого 2010 року.....	391
Коктиш проти України, № 43707/07, 10 грудня 2009 року.....	391
Солдатенко проти України, № 2440/07, 23 жовтня 2008 року.....	391
Іглін проти України, № 39908/05, 17 лютого 2012 року.....	391
Шалімов проти України, № 20808/02, 04 березня 2010 року.....	391
Титаренко проти України, № 31720/02, 20 грудня 2012 року.....	391
Петухов проти України, № 43374/02, 21 жовтня 2010 року.....	391
Яковенко проти України, № 15825/06, 25 жовтня 2007 року.....	391
Логвиненко проти України, № 13448/07, 14 жовтня 2010 року.....	391
Перешкоджання ефективному здійсненню права на індивідуальне звернення до Суду	
Кабулов проти України, № 41015/04, 19 листопада 2009 року.....	392
Давидов та інші проти України», № 17674/02, 39081/02, 01 липня 2010 року.....	392
Чайковський проти України, № 2295/06, 15 жовтня 2009 року.....	392
Найден проти України, № 16474/03, 14 жовтня 2010 року.....	394
Захист власності	
Карабет та інші проти України, № 38906/07, 52025/07, 17 січня 2013 року.....	396
Коваль та інші проти України, № 22429/05, 15 листопада 2012 року.....	396
Свобода пересування	
Джаксибергенов проти України, № 12343/10, 10 лютого 2011 року.....	396
Український судовий прецедент: зустріч з інопланетянином.....	398
Українська Гельсінська спілка з прав людини відзначила суди-переможці.....	406